

Foreskrive eller forskrive?

Hva driver leger med: foreskrivning eller forskrivning? Svar: begge deler, men begrepene omfatter ulike ting.

En gjenganger i spørrespalter om språk er forvirringen rundt verbene *foreskrive* og *forskrive* (1–5). Grunnen til sammenblandingen er først og fremst at de to ordene er så like. Den lydlig og grafiske forskjellen mellom *foreskrive* og *forskrive* er ubetydelig, så det er forståelig at mange blander de to ordene sammen (3, 6).

Allmennord og fagord

Allmennordet med betydningen bestemme, befale eller ordinere er *foreskrive* (av tysk *verschreiben*). Men fra gammelt av har leger brukt *forskrive* (av tysk *verschreiben*) om det å skrive ut en resept. En resept fungerer overfor apoteket som en bestilling og overfor pasienten som en forordning. Dermed kan ordet bli tvetydig og falle sammen med *foreskrive*. Man kan si at *foreskrive* er dagligordet, mens *forskrive* er fagordet (5). Nyansen fremgår av dette setningsparet: «Legen forskriver en slankemedisin, men han eller hun foreskriver en slankekur» (7).

Det kan altså hete både *forskrive medisiner* (skrive en resept på de medisiner pasienten skal hente på apoteket) og *fore-*

skrive medisiner (bestemme hvilke medisiner pasienten skal bruke) (3). Jeg synes det går greit å holde begrepene fra hverandre ved å tenke på substantivene forskrivning og forskrivningsrett. Forskrivning har vi f.eks. i sammensetningen magistrell forskrivning, som er resept på et preparat som legen angir komposisjonen av. Jeg synes det ville virke fremmed å bruke foreskrivning her.

At forskrive er vanligst i faglig sammenheng, ser vi også ved et søk på Tidsskriftets nettside: forskrive er brukt 313 ganger, foreskrive bare 30 (10.6.2011).

Problemer til topps

Det er lett å finne eksempler på at det har gått galt også for skrivevante folk (8–11): «Når en lege eller tannlege ikke har rett til selv å forskrive narkotika, skal henholdsvis kommunelege eller fylkestannlege foreskrive det som er nødvendig i vedkommendes praksis» (8). Her skulle det stått forskrive begge steder. «Noen av gjerningspersonene som ikke tok medisiner som forskrevet, hadde også fått forskrevet stemningsstabiliserende medisin», står det i en NOU (9). Her burde det stått foreskrevet i det første eksemplet.

For å unngå forvirring har legemiddelmyndighetene gjort vei i vellinga. Der i gården brukes nemlig kun *rekvirere*: «Med rekvirere forstås i denne forskrift enhver muntlig og skriftlig bestilling av legemidler. Det tilstrebes konsekvent bruk av begrepet rekvirere som dekker både muntlig og skriftlig bestilling av legemidler, fremfor en blanding av begreper som forskrive, foreskrive, ordinere og bestille» (12). Forskrivningsrett og rekvisisjonsrett dekker jo det samme.

En bokstav fra eller til

Forskjellen mellom begrepene kan synes greit skjematisk, men i praksis kan valget mellom dem by på problemer (13, 14). «Noen ganger foreskrives to ulike antidepressiva sammen, eller en lege kan forskrive en stemningsstabilisator eller angstdempende medisiner i kombinasjon med et antidepressivum» (15). Skulle det vært forskrives i det første eksemplet? Noen hver kan nok komme til å rote her. Og hvis det skulle skje, er det en synd det finnes tilgivelse for (16).

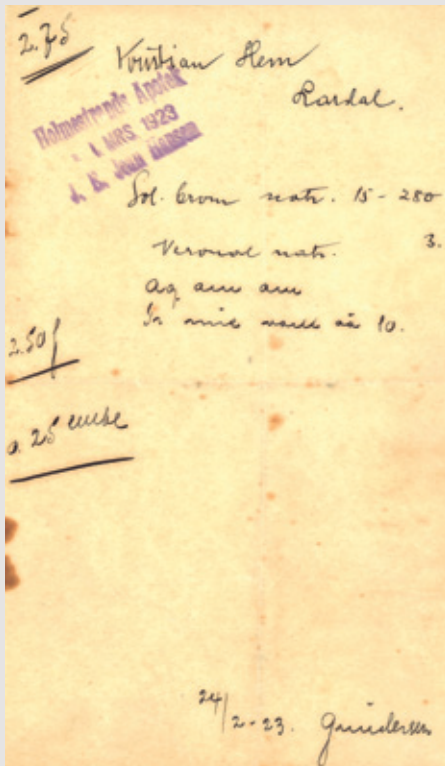
Erlend Hem
erlend.hem@medisin.uio.no
Tidsskriftet

Erlend Hem (f. 1970) er dr.med. og assisterende redaktør i Tidsskriftet.

Litteratur

1. Du spør – vi svarer. Språknytt 1977, nr. 2: 13–4.
2. Solvang S. Forskrive – foreskrive. Språknytt 1979, nr. 3: 14.
3. Vesaas O, Vinje F-E. Språkrøret: Pauli ord om språkdjevler og kraftgloser. Oslo: Scanbok, 1991: 95–6.
4. Hegge PE. Ridende rytter til hest: finurligheter og annen språklig moro i aviser og presse – og litt ellers. Oslo: Kagge, 2005: 30–1.
5. Guttu T. Riksmålsforbundets språkspalte. www.riksmålsforbundet.no/Default.aspx?ID=23&PID=136&Action=1&NewsId=143 (10.6.2011).
6. Små forskjeller. Språkrådet. www.sprakrad.no/Sprakhjelp/Raad/Smaa_forskjeller (24.6.2011).
7. Hegge PE. Forskrive og foreskrive. Aftenposten 23.6.2009. <http://tux.aftenposten.no/spraak/spraak?action=question&id=3618> (24.6.2011).
8. Høringsnotat. Lov om helsepersonell m.v. Helse- og omsorgsdepartementet. www.regjeringen.no/nb/dep/hod/ryddemappe/hod/norsk/dok/andre_dok/hoeringsnotater/horingsnotat-lov-om-helsepersonell/Kapittel-7-Om-ansvar.html?id=410272 (24.6.2011).
9. Drap i Norge i perioden 2004–2009. NOU 2010: 3. www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/nouer/2010/NOU-2010-3/9/3.html?id=602359 (24.6.2011).
10. Sikrere legemiddelhåndtering i pleie- og omsorgstjenester. Statens helsetilsyn. www.helsetilsynet.no/upload/publikasjoner/rapporter2002/sikrere_legemiddelhaandtering_ pleie_omsorgstjenester_rapport_112002.pdf (24.6.2011).
11. Rekvisisjonsrett. Store norske leksikon. www.snl.no/sml_artikkel/rekvisisjonsrett (24.6.2011).
12. Kommentarer til forskrift om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek. Vedlegg til forskrift av 27. april 1998 nr. 455. Statens legemiddelverk. www.legemiddelverket.no/templates/InterPage_17023.aspx (24.6.2011).
13. Stavem P, Gundersen D. Vi forskriver et medikament, men foreskriver bruken av det. Tidsskr Nor Lægeforen 1992; 112: 2584.
14. Ødegaard R. Tilsvar. Vi forskriver et medikament, men foreskriver bruken av det. Tidsskr Nor Lægeforen 1992; 112: 2584.
15. Dystymi. Wikipedia. <http://no.wikipedia.org/wiki/Dystymi> (28.6.2011).
16. Vinje F-E. Odd Klippenvåg. Bloggarkiv 5.10.2008. www.finnerikvinje.no/blog/?p=343 (24.6.2011).

Mottatt 25.6. 2011, første revisjon innsendt 28.6. 2011, godkjent 4.7. 2011. Medisinsk redaktør Rida Ødegaard.

Legen forskriver en resept til apoteket og foreskriver en behandling til pasienten. Resept fra 1923